

Recente veranderingen van het strand bij paal 5 op Terschelling

J. Mooij

SUMMARY

In this article a description is given of the recent junction of an offshore bar with the beach of the north western part of the Frisian Island of Terschelling (northern part of the Netherlands). The bar formed part of the outer tidal delta in the strait of Vlie, which connects the tidal flat area with the Northsea between the islands of Vlieland and Terschelling.

Such an offshore bar rises up above the water level and gradually approaches the coast. First the outer part joined beach (see fig., u), afterwards the joining of the root followed (see fig., w). A rather deep coastal lake remains. The junction came about within the course of the last ten years.

Similar accretions explain the existence of a very broad beach on the spot (some hundreds of meters) and in general the thickening of the western parts of the Frisian Islands.

In het zeer brede strand bij paal 5 op Terschelling bevindt zich een ovaalvormig strandmeer zonder verbinding met de zee, ook niet bij vloed. De lengte-as in de lengterichting van het strand zal een vijftig meter bedragen bij een grootste breedte van twintig meter. De vlakke oevers, aan de zeezijde steiler met een talud van driekwart meter, lopen overal steil naar beneden. Op twee meter van de waterrand ga je al kopje-onder en in het midden is geen grond meer te halen.

Door geregeld verblijf op het eiland in de julimaanden van de laatste jaren waren we in staat enkele veranderingen die tot de huidige verhoudingen leidden op te merken.

Een 10 jaar geleden was het strand daar lang zo breed niet. In latere jaren dook uit zee een zandbank op, door een geul van het strand gescheiden. We telden eens op de steile naar het strand toegekeerde rand ervan vijfentachtig zeehonden die lagen te zonnen. Die zandbank was geen strandbank in de zin die Escher daar aan geeft: zandruigen op enige afstand van en evenwijdig aan het strand, ontstaan door de werking van de branding bij eb (B. G. Escher, 1951, fig. 338 en p. 271). Die banken komen nooit boven water uit. Bij vloed vormen ze zich meer strandwaarts en begrenzen bij laagwater een zwin aan de zeezijde. Ze staan dan droog. Onze zandbank begrenste geen zwin en bleef ook bij vloed boven water. Hij vormde het lijwaartse (oostelijke) deel van de onderzeese delta door de uit de Waddenzee komende eb-stroom opgebouwd aan de Noordzee-kant van het Vliegat (fig. 1). De branding die voornamelijk van west naar oost over die delta staat accumuleert zand aan de lijzijde van de delta, dat is bij de kop van het daar gelegen eiland. Daar slaagt de bank er in tot op strandhoogte te verrijzen. Het overgrote deel van de delta staat onder water, vormt verraderlijke ondiepten en is berucht bij de zeelieden als de Gronden. In 1799 is daar de Lutine vergaan en in 1958 de Ecuador.

In de loop van enkele jaren naderde de bank het strand bij de kop steeds meer tot hij zich daarmee verenigde. Het eerste verheelde het uiteinde zich met het strand (fig. 1, u). De doorgang tussen bank en strand werd daardoor afgesloten. Daarna hechtte zich ook de wortel aan het strand (fig. 1, w). Tussen de nu met het eiland verbonden delen van de bank bleef, door de concaaf gebogen binnenrand ervan, een deel van de voormalige geul over als het strandmeer, waarvan we in de aanhef spraken. (fig. 1, s).

Over aangroeiingen van het strand van westelijk Terschelling in het verleden berichtten Ir. van der Burgt en Knop (zie de literatuuropgave).

LITERATUUR:

BURGT, J. H. van der, (1936) - Veranderingen in den zeebodem van het zeegat van het Vlie en in de kustlijn der waddeneilanden Vlieland en Terschelling.

Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen., pp. 802-824. Leiden.

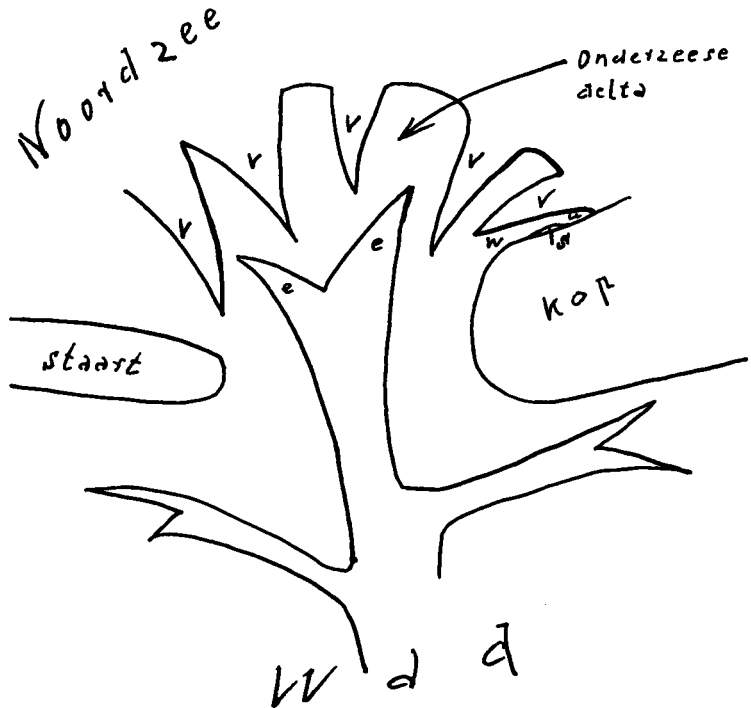
ESCHER, B. G., (1951) - Grondslagen der algemene geologie.

Amsterdam, Antwerpen.

KNOP, G., (1969) - Schylgeralån, een beschrijving van land en volk van het eiland Ter-Schelling. Leeuwarden.

VEEN, J van, (1950) - Eb- en vloedschaar systemen in de Nederlandse getijwateren.

Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Gen., pp. 303-326. Leiden

Figuur 1.
Onderwaterdelta voor een zeegat tussen twee Waddeneilanden, bijvoorbeeld het Vliegat tussen Terschelling en Vlieland. In het wad een vertakt geulensysteem.
v: vloedgeulen,
e: ebgeulen,
u: uiteinde zandbank,
w: wortel zandbank,
s: strandmeer.